

LUNDS
UNIVERSITET

Bostadsmarknaden och socialtjänsten i en turbulent omgivning.

HANS SWÄRD SOCIALHÖGSKOLAN LUND 29 SEPTEMBER 2022

Problem på bostadsmarknaden

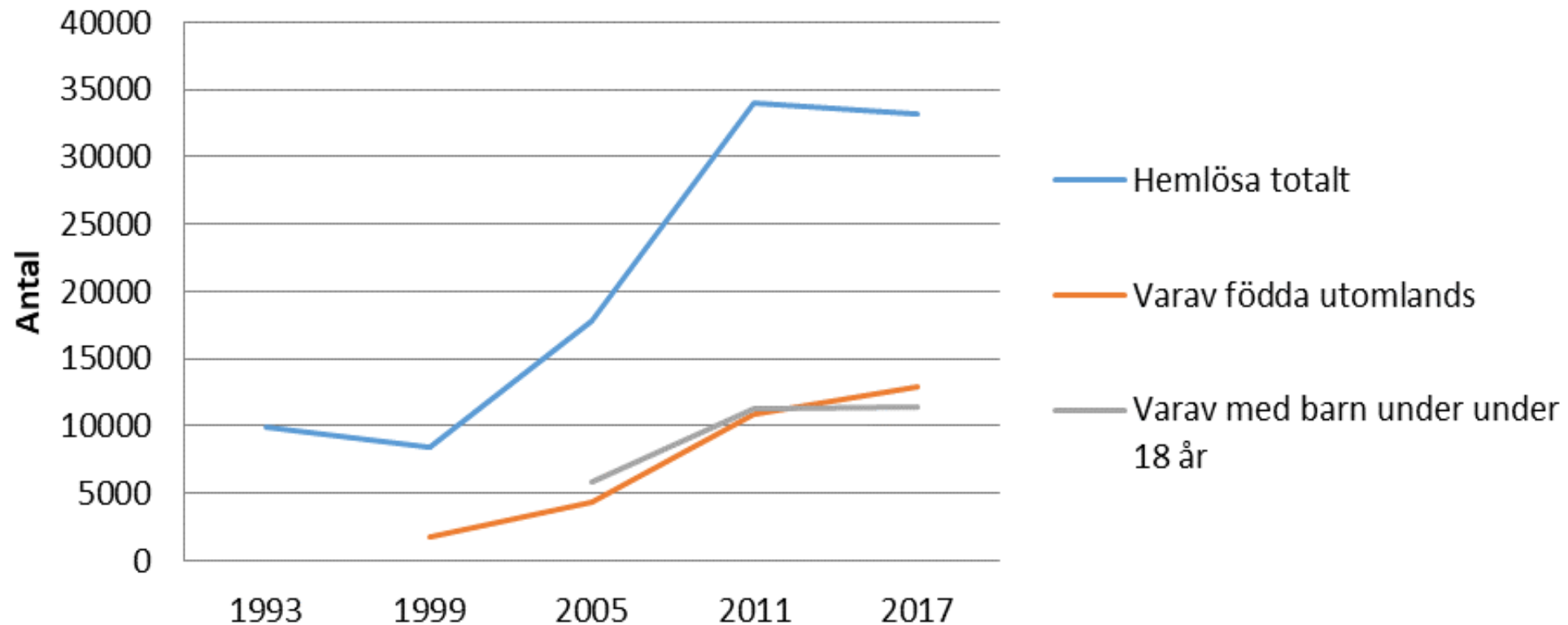
- Många kommuner står i dag inför stora problem på bostadsmarknaden vad gäller bostadsbrist, trångboddhet, dyra hyror, boendesegregation, eftersatta bostadsområden med bristande integration och hemlöshet. Socialtjänsten får i dag hantera en stor social bostadsmarknad.
- Det har inte byggts bostäder i relation till befolkningsökningen och framför allt inte tillgängliga bostäder för alla. Den stora flyktingkrisen i Europa 2015 har ställt krav på en redan ansträngd bostadsmarknad i Sverige. Kriget i Ukraina våren 2022 ställer också krav på att vi i Sverige kan lösa situationen på bostadsmarknaden och integrationen på ett bra sätt, så det inte leder till nya spänningar och motsättningar mellan grupper och kommuner.
- Särskilt har situationen i utsatta/eftersatta bostadsområden diskuterats.

Bland de bostadsrelaterade problemen är hemlösheten
och situationen i de eftersatta bostadsområdena svåra
att lösa i dagens samhällsklimat

Antalet hemlösa i Socialstyrelsens kartläggningar 1993 - 2017

Från 2005 har Socialstyrelsen använt olika situationer som de hemlösa kan befinna sig i.

- Situation 1: Akut hemlöshet Personen är hänvisad till akutboende, härbärke, jourboende, skyddade boenden eller motsvarande. Här ingår också personer som sover i offentliga lokaler, utomhus eller i trappuppgångar, tält, bilar eller motsvarande. Situation
- Situation 2: Institutionsvistelse och stödboende
- Situation 3: Långsiktiga boendelösningar Personen bor i en av kommunen (socialtjänsten) ordnad boendelösning såsom försökslägenhet, träningslägenhet, socialt kontrakt, kommunalt kontrakt eller motsvarande på grund av att personen inte får tillgång till den ordinarie bostadsmarknaden.
- Situation 4: Eget ordnat kortsiktigt boende Personen bor tillfälligt och kontraktslöst hos kompisar/bekanta, familj/släktingar eller har ett tillfälligt (max tre månader efter mätveckan) inneboende- eller andrahandskontrakt hos en privatperson. Den uppgiftslämnande verksamheten har haft kontakt med personen av detta skäl och kände till att denna hemlöshetssituation gällde under den aktuella mätveckan.

Hemlösa per 100 000 invånare i Norden 2018

- Norge 67
- Danmark 115
- Finland 129
- Sverige 143

Stora utmaningar att erbjuda befolkningen anständiga bostäder till överkomliga priser

Utvecklingen efter den ekonomiska krisen på 1990-talet

- Bostadsmarknaden har avreglerats sedan 1991. Då började hemlösheten få en större aktualitet än tidigare
- *Avreglerad bostadsmarknad* (SOU 1992:24) – förutsatte att statens kostnader skulle minska för bostadspolitiken
- Bostadsmarknadens riskgrupper hamnade i ett vacuum
- Socialtjänstlagen ger kommunerna genom dess socialtjänster det yttersta ansvaret för att enskilda får ”skälig levnadsnivå” om inte behovet tillgodoses på annat sätt (2 kap. 1 § SoL, 2001:453).

Utredningen om en socialt hållbar bostadsförsörjning lämnades i mars 2022 bostadsminister Johan Danielsson- SOU 2022:14. Utredare Karolina Skog

- 79 procent av remissinstanserna vill se en ny bostadsförsörjningslag som omfattar både stat och kommun.
- 71 procent av remissinstanserna vill införa en nationell handlingsplan för bostadsförsörjning.
- 59 procent av remissinstanserna tillstyrker helt eller delvis att bostadsförmedlingar ska ges större möjligheter att tillämpa reservationer och förturer. Ingen remissinstans motsätter sig förslaget.
- 52 procent remissinstanserna vill ha tydligare reglering av vilka krav hyresvärdar får ställa för ett hyreskontrakt.

Mycket av bostadsrelaterade problemen finns i de s k eftersatta bostadsområdena

- Höga fattigdomstal
- Segregation
- Områdena är Svenskglesa
- Otrygghet
- Brottslighet

Ett stort antal träffar i databaser om artiklar i svenska medier om så kallade utsatta områden

”Problemen byggdes in i Rosengårds betong”.

”Ni har blundat för förortens problem”.

”Vi i förorterna känner oss maktlösa, svikna och övergivna av alla politiska partier. Extremt dåliga skolresultat, sämre ekonomiska förhållanden, trångboddhet, narkotikahandel och ungdomskriminalitet har blivit förorternas vardag”

Polisens kategoriseringar av bostadsområden har fått genomslag

- Den svenska polisen listar sedan 2015 bostadsområden som utsatta. Det handlar om ett 60-tal områden i de tre kategorierna *utsatt område*, *riskområde*, samt kategorin *särskilt utsatt område*.
- Bland de 19 särskilt utsatta områdena finns flera i eller i närheten av de större svenska städerna och tillhör miljonprogrammet.

TOYNBEE
HALL

TOWER HAMLETS POVERTY REVIEW

OCTOBER 2021

LUNDS
UNIVERSITET

Samuel Barnett skapade settlementet Toynbee Hall 1884 i East End London

I dag är Tower Hamlets en stadsdel i London, som sträcker sig österut från Tower of London och inkluderar större delen av East End.

En av de mest "utsatta" stadsdelarna i London som kännetecknas av stora sociala problem.

Några kännetecken för Tower Hamlets

- Låga löner jämfört med andra av Londons stadsdelar
- Hög andel arbetslösa
- Hög andel fattiga
- Ungdomsproblem
- Fysiskt eftersatt
- Trångboddhet osv. osv.

Vänder på många stenar

- Ett fyrtiotal ”aktionsforskare” har med hjälp av olika workshoppar och invånarpaneler belyst fattiga invånares synpunkter och identifierat möjliga lösningar enligt invånarna själva i Tower Hamlets.
- Det finns flera skäl som talar för den här typen av medborgarpaneler. Grupper som annars inte kommer till tals får yttra sig, och ge sin syn på hur aktiva samhällsproblem ska lösas. Invånarna blir inte bara nonchalerade av makten eller förbisedda eller svartmålade.

Resultaten – vad de boende ansåg

- Fysisk upprustning av bostäder, omgivningen och miljön
- Trångboddheten och maktlösheten att inte kunna välja bostad
- Segregationen var ett problem. Önskade ett mer integrerat samhälle.
- Brist på ungdomsgårdar och föreningslokaler och samlingsplatser
- Besvärliga ansökningsprocesser när man behövde hjälp – tvingades vända sig till många myndigheter. Trodde att myndigheterna hade en dold agenda
- Upplevelsen av ett bristande förtroende från omgivningen
- Fattigskam

Deltagarna

I *Tower Hamlets* undersökning hade tre fjärdedelar av deltagarna (73 %) en hushållsinkomst på mindre än 1 480 pund per månad. Tre av fyra kom från en etnisk minoritetsbakgrund; 31 % hade ett annat språk än engelska som huvudspråk. Över hälften var hyresgäster i "social housing" och var mycket trångbodda.

LUNDS
UNIVERSITET